

Regional utvecklings- strategi för Jämtlands län

Reviderad 2009

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Omslagsbilder: Fredrik Broberg, Marie Birk.

Antagen av Rådet för regional utveckling 2006-03-20
och av Länsstyrelsen i Jämtlands län 2006-04-10

Reviderad av Rådet för regional utveckling 2009-05-18
och fastställd av Länsstyrelsen i Jämtlands län 2009-08-28

Utgiven av
Länsstyrelsen Jämtlands län, avdelningen Hållbar tillväxt
September 2009

Beställningsadress
Länsstyrelsen Jämtlands län
831 86 Östersund
Telefon 063-14 60 00

Ansvarig
Länsstyrelsen Jämtlands län

Foto
Marie Birk, Kjell Bollnert, Fredrik Broberg, Denny Calvo, Fredrik Herrlander,
Stefan Linnerhag, Ola Ljungqvist, Tina Stafrén.

Tryck
Tabergs Tryckeri AB, Taberg 2009

ISBN
300-753-2009

Innehållsförteckning

INLEDNING OCH SYFTE.....	4
VISION	6
UTVECKLINGSOMRÅDEN	8
LIVSMILJÖ OCH STARK ATTRAKTIONSKRAFT	10
NÄRINGS- OCH FÖRETAGANDE.....	12
INFRASTRUKTUR OCH TILLGÄNGLIGHET	14
KOMPETENS- OCH KUNSKAPSUTVECKLING	17
ENERGI OCH KLIMAT	21
GRUNDLÄGGANDE FÖRHÅLLNINGSSÄTT	24
MÅLKONFLIKTER OCH HÅLLBAR UTVECKLING.....	26
GENOMFÖRANDE, UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING.....	28
LÄNETS UTGÅNGSLÄGE OCH UTMANINGAR	30
BEFOLKNING OCH SYSSELSÄTTNING	31
VILKA UTMANINGAR OCH MÖJLIGHETER VÄNTAR FÖR LÄNET	34

Inledning och syfte

HUR VILL VI ATT FRAMTIDEN SKA SE UT I JÄMTLANDS LÄN? HUR NÅR VI DIT?

DET ÄR VIKTIGA FRÅGOR SOM BEHANDLAS I DENNA REGIONALA
UTVECKLINGSSTRATEGI.

DEN ÄR TÄNKT ATT FUNGERA SOM ETT SAMLAT DOKUMENT FÖR
LÄNETS UTVECKLING I ETT BRETT PERSPEKTIV. SÅVÄL FRÅGOR OM
NÄRINGSLIVSUTVECKLING OCH ARBETSKRAFTSFÖRSÖRJNING SOM OLIKA
FORMER AV VÄLFÄRDSFRÅGOR OMFATTAS AV STRATEGIN.

Strategin ska utgöra grunden för de olika program och planer som behöver utvecklas för att förverkliga de visioner och mål som anges i strategin. Strategin ska också ligga till grund för kommande arbete med strukturfondsprogrammen. Den regionala utvecklingsstrategin ska genom sin långsiktighet - siktet är inställt på år 2020 och sina övergripande mål utgöra en bra grund för arbete med mer konkreta mål och aktiviteter inom olika områden.

Strategin är framför allt avsedd att vara det gemensamma samlande dokumentet för de organisationer och aktörer som driver länsutvecklingsfrågor.

Regionalt och nationellt

Den regionala utvecklingsstrategin ska också visa vägen för hur politiska mål på både nationell och europeisk nivå ska kunna förverkligas i vår region. Jämtlands län ska bland annat bidra till förverkligande av den politik som fastställts av EU kring

tillväxt och sysselsättning; den så kallade "Lissabonagendan". Samtidigt ska strategin ange vilka behov av insatser på nationell nivå som krävs för att regionens egna visioner och mål ska kunna förverkligas. Den regionala utvecklingsstrategin ska därför fungera som underlag för dialoger och förhandlingar mellan den regionala och nationella/europeiska nivån kring dessa frågor.

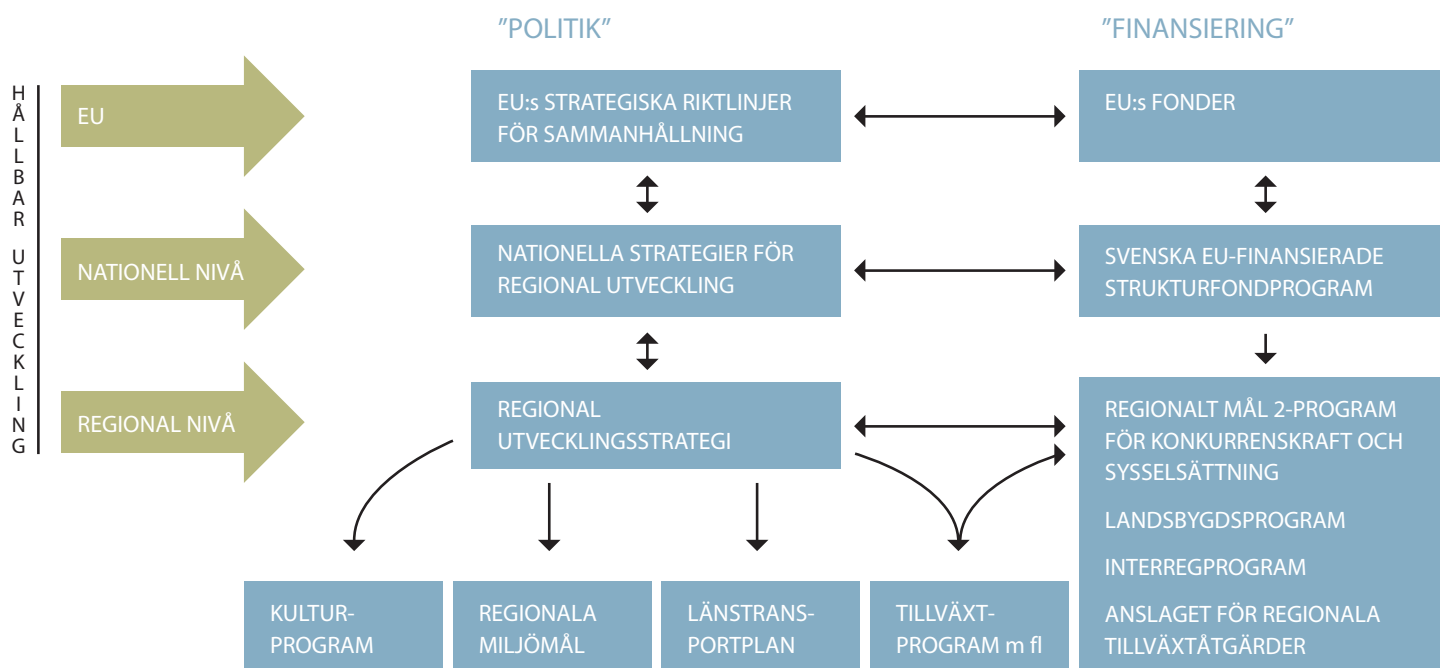
Länsstyrelserna eller samverkansorganen i landet har regeringens uppdrag att utarbeta Regionala utvecklingsprogram. För Jämtlands läns del har vi dock valt att kalla dokumentet för Regional Utvecklingsstrategi. Programmen ser vi som nästa steg då målen för olika områden preciseras och vägen för att uppnå dem tydligare stakas ut. I Jämtlands län har arbetet med strategin skett i nära samverkan mellan Länsstyrelsen och Rådet för Regional utveckling. Strategin grundar sig på inspel från ett stort antal arbetsgrupper i pågående strategiska länsplaner och program. Den har också varit

föremål för remissbehandling hösten 2005 då ett 50-tal remissvar kommit in och vägts in i den slutliga strategin.

Strategin har under våren 2009 reviderats i två delar. Dels har avsnittet om kompetens- och kunskapsutveckling reviderats något så att frågorna om framtida arbetskraftsförsörjning och integration lyfts fram tydligare, dels har ett helt nytt avsnitt om ett femte utvecklingsområde – Energi- och klimat – tillkommit. Dessa nya avsnitt har varit föremål för remissbehandling och flera av de synpunkter som då framkommit har vägts in i den nu reviderade strategin.

Strategin inleds med en vision för länet följt av utvecklingsområden, delmål och strategier. Sist finns analysunderlag och beskrivningar över länets utgångsläge och utmaningar.

Nedanstående bild visar sammanhanget mellan den regionala utvecklingsstrategin och olika program för länets utveckling.

Vision

Jämtlands län - en region
att längta till och växa i

Jämtlands län år 2020 är en region där många vill bo och verka och dit många vill resa

Regionen präglas av drivkraft och en attraktiv livsmiljö

Övergripande mål

För att många ska kunna bo och leva ett bra liv här krävs att;

- Regionen präglas av sina unika natur-, miljö- och kulturvärden
- En god service kan erbjudas alla invånare
- Fler personer flyttar till länet
- Fler personer är företagare än idag
- Fler personer besöker vårt län än idag
- Fler företag säljer på en marknad utanför länet
- Förbättrade kommunikationer överbryggar de långa avstånden
- Länet har en väl fungerande vård och omsorg
- Fler personer är i arbete än idag
- Fler personer utbildar sig på en högre nivå än idag
- Näringslivsanpassade yrkesutbildningar utvecklas
- En säker, uthållig och hållbar energiförsörjning för länets företag och hushåll
- Jämtlands län bidrar till att begränsa klimatpåverkan
- Energi och klimatfrågorna skapar sysselsättning i länet

Utvecklingsområden

DE ÖVERGRIPANDE MÅLEN LEDER TILL ATT UTVECKLING MÅSTE SKE
INOM FÖLJANDE FEM OMRÅDEN;

- * Livsmiljö och attraktionskraft
- * Näringsliv och företagande
- * Infrastruktur och tillgänglighet
- * Kompetens- och kunskapsutveckling
- * Energi- och klimat

För varje utvecklingsområde preciseras de övergripande målen.

Ett grundläggande förhållningssätt, genomgående för alla utvecklingsområden, ska vara principerna för hållbarhet - ekonomiskt, socialt och miljömässigt. De viktigaste s.k. horisontella kriterierna är jämställdhet, miljöhänsyn, mångfald, integration och folkhälsa. Ett gränsöverskridande synsätt ska prägla arbetet - geografiska, administrativa eller organisatoriska gränser får inte vara hinder.

Utvecklingsområdena är beskrivna dels som en målbild dels med ett antal delmål och strategier. Delmålet är ett inriktningsmål och strategierna beskriver hur denna inriktning skall nås.

Genomförandet kommer att ske i speciella handlingsprogram där insatser, åtgärder, ansvarig utförare och resurser beskrivs.

Här följer en
beskrivning
av de olika
utvecklings-
områdena

Livsmiljö och stark attraktionskraft

ÖVERGRIPANDE MÅL

- JÄMTLANDS LÄN PRÄGLAS AV SINA UNIKA NATUR-, MILJÖ- OCH KULTURVÄRDEN.
- EN GOD SERVICE KAN ERBJUDAS ALLA INVÅNARE
- FLER PERSONER FLYTTAR TILL LÄNET

MÅLBILD 2020:

Jämtlands län upplevs som en öppen plats där män och kvinnor i alla åldrar kan leva och utvecklas och dit många gärna återvänder. Jämtlands län lockar därför många inflyttare. En del av de inflyttade har sin försörjning med sig, etablerad genom tidigare kontakter och uppdragsverksamhet. Förutom tillgången till en ren och vacker natur, attraktiva bostadsmiljöer och närheten till fjällvärlden är goda kommunikationer, god offentlig och kommersiell service samt ett rikt kultur- och idrottsutbud viktiga beståndsdelar i länets attraktionskraft.

En positiv landsbygds-utveckling

Landsbygden i Jämtlands län är attraktiv som boendemiljö för många. Särskilt attraktiva är landsbygds- och miljöer inom rimliga pendlingsavstånd från Östersund eller andra orter med arbeten och grundläggande service. Möjligheter till byggande i attraktiva lägen med hänsyn till viktiga natur- och kulturvärden ska ytterligare bidra till att öka inflyttningen på landsbygden.

Ett aktivt jordbruk är en förutsättning för det öppna landskap och de kulturmiljöer som attraherar såväl boende som turister. De nationella miljömålen ska ytterligare anpassas till regionen, så att de bidrar till en levande landsbygd med god miljö.

Med en bra vägstandard, goda kommunikationer och ett högt användande av IT kan också mer perifert liggande områden få en ökad attraktionskraft. Stimulans till inflyttning ska ske genom marknadsföring av möjligheterna att bygga och bo i attraktiva lägen.

Möjligheter till kapitalförsörjning för såväl boende som företagande måste anpassas och förbättras för en utveckling av landsbygden.

Samordnad översiktsplanering för Levande landsbygd

I kommunernas översiktsplanering ska aktiviteter för en levande landsbygd ingå.

I översiktsplanarbetet hos kommunerna och i "fördjupningar" i olika delar ska alltså landsbygdens invånare, organisationer och företag ges goda möjligheter att medverka.

Länsstyrelsen ska bidra med ett utvecklat planeringsunderlag och stödja kommunernas arbete. Planerna ska ta vara på landsbygdens resurser för att stimulera det lokala näringslivet samt möjliggöra en inflyttning till länets tätorter och landsbygd. Översiktsplanerna ska ge underlag till en lokal anpassning av skyddet för nationella intressen, såsom till exempel strandskyddet. Översiktsplanerna ska också åskådliggöra attraktiva natur- och kulturmiljöer och visa hur de både kan skyddas och nyttjas på ett långsiktigt uthålligt sätt.

Nya former för god service

Genom att utgå från funktion istället för befintlig form ska god service av olika slag erbjudas i såväl tätorter som i mer glest befolkade områden. En väl tillgänglig service, i form av barnomsorg, skolor, butiker med mera, är en av förutsättningarna för ett bra boende på landsbygden. Nya former för att ge service av olika slag ska utvecklas.

En attraktiv stadsmiljö

Östersund är den enda staden i Jämtlands län och fungerar i många avseenden som motor för utvecklingen i andra delar av länet. Ett aktivt arbete ska bedrivas för att bevara och utveckla Östersunds charm och kvaliteter som småstad, samtidigt som staden utvecklas till ett modernt centra för kunskaps- och tjänstesektorn med en

storstads utbud av service och kultur i vid bemärkelse.

En god miljö attraherar

Jämtlands län förknippas med höga natur- och miljövärden och upplevs som en hälsofrämjande och stimulerande miljö att bo och leva i. Ett målmedvetet arbete för att uppnå de regionala miljömålen ska ske. Ett uppföljningssystem för att mäta måluppfyllelsen är utvecklat och förbättras kontinuerligt som ett viktigt redskap i arbetet. Ett målmedvetet arbete inom alla sektorer ska bidra till att förstärka länets attraktionskraft och skapa många arbeten. Dit hör en hållbar förvaltning av naturresurserna, där bland annat förutsättningarna för ett attraktivt nyttjande i form av fiske, jakt och annat friluftsliv ska bibehållas och stärkas.

God hälsa och välbefinnande

Den goda miljön och attraktiva omgivningar ger goda förutsättningar för både hälsa och välbefinnande. Arbetslivet ska kunna hantera förändring och utveckling och, genom engagerade, delaktiga och kunniga medarbetare, bidra till hållbar hälsa och tillväxt i länet. En väl fungerande arbetsmarknad bidrar också till låga sjuktal. De nuvarande höga sjuktalen i länet måste minska kraftigt.

Folkhälsoperspektivet bör beaktas i översiktsplanarbetet hos kommunerna och i fördjupningar i olika delar ska alltid invånare, organisationer och företag i landsbygden ges goda möjligheter att medverka.

Målet är att Jämtlands län år 2020 ska ha bland de lägsta sjuktalen i landet.

Ungdomarnas län

Miljön i Jämtlands län ska upplevas som kreativ och tillåtande av ungdomarna och locka till inflyttning. Väl utvecklade kommunikationer och ett brett fritids- och kulturutbud bidrar till kreativt skapande bland ungdomar.

Målet är att ungdomarnas positiva uppväxt i länet gör att många väljer att fortsätta att bo kvar eller att återvända hit efter arbete eller studier på annat håll.

Jämställdhet mellan könen

Unga kvinnor är mer flyttningsbenägna än män. Insatser för att göra länet attraktivt för unga kvinnor är därför särskilt viktigt. Ökad jämställdhet och utveckling av ungdomars och särskilt unga kvinnors villkor prioriteras.

Målet är att göra länet mer attraktivt för unga kvinnor.

Attraktivt och unikt kultur- och idrottsutbud

Ett mångkulturellt och vidsynt samhälle är en tillgång. Positiva attityder till mångfald ger ökad livskvalitet, men också förutsättningar för entreprenörskap, nyföretagande och ekonomisk tillväxt. Stimulansen av tradition och arv balanseras med satsningar på nutida uttryck, eget skapande, omvärldsorientering och förnyelse. Ett rikt och varierat kultur- och

fritidsutbud ökar kommunernas förmåga att dra till sig människor och därmed företag från omvärlden.

Målet är en ökad livskvalitet och goda förutsättningar till entreprenörskap, nyföretagande och ekonomisk tillväxt.

Genomförande

Huvuddelen av insatserna kommer att genomföras inom ramen för genomförandestrategin för Landsbygdsprogrammet, det regionala kulturmiljöprogrammet, Serviceprogrammet, Folkhälsoplanen, Kulturprogrammet, Miljömålsarbetet och Jämställdhetsstrategin för länet.

Ansvariga för dessa är länsstyrelsen, landstinget och kommunerna i samarbete med företag och organisationer.

Näringsliv och företagande

ÖVERGRIPANDE MÅL

- FLER PERSONER ÄR FÖRETAGARE ÄN IDAG
- FLER PERSONER BESÖKER VÅRT LÄN ÄN IDAG
- FLER FÖRETAG SÄLJER PÅ EN MARKNAD UTANFÖR LÄNET

MÅLBILD 2020:

År 2020 har Jämtlands län, som aldrig varit industrialiserat i den meningen att stora kraftfulla basindustrier utvecklats, ytterligare utvecklat en mångfald av företag. Tillväxtföretagen ingår i företagssammanslutningar i tillväxtbranscher och har sin huvudsakliga marknad utanför länet. Satsningen på upplevelseföretagande har gjort att länet blivit ett av de större besökslänerna i landet med en stark åretrunt turism.

Den nya teknikspridningen och framför allt tillämpningen av distansoberoende teknik gör att många män och kvinnor i alla åldrar valt att bosätta sig och etablera verksamheter i länet där dess höga natur-, kultur- och livsmiljövärden lockat till etablering. Jämtlands län ska vara landets främsta region när det gäller att stimulera entreprenörskap.

Öka tillväxten i näringslivet

Länet skall ta fram och genomföra näringslivsinriktade tillväxtprogram med fokus att skapa stabila företag med en marknad utanför länet.

Tillväxtprogrammen har som syfte att utifrån regionens förutsättningar verka för hållbar tillväxt. Med hållbar tillväxt menas att tillväxten skall ske på ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbara grunder. Länets tillväxtprogram för perioden 2004-2007 hade fyra utpekade fokusområden; Skogen som resurs, Distansoberoende tjänster, Upplevelsenäringslivet och Entreprenörskap.

Från och med våren 2009 finns ett nytt tillväxtprogram för Jämtlands län avseende perioden 2009 – 2013. Programmet har tagits fram i bred samverkan med företrädare för bland annat näringsliv, organisationer, Mittuniversitetet, kommunerna och landstinget. Tillväxtprogrammet utgår från den Nationella strategin för konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning och är disponerat utifrån de prioriteringar som anges där, nämligen; Innovation och förnyelse, Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud samt Tillgänglighet.

De möjligheter som närheten till andra regioner, inte minst närheten till Trøndelag, ger ska nyttjas för att uppnå det övergripande målet i programmet. Förutom den nationella strategin har också

den regionala utvecklingsstrategin liksom det regionala strukturfondsprogrammet för konkurrenskraft och sysselsättning i Mellersta Norrland 2007 – 2013 och Interregprogrammet Sverige – Norge legat till grund för tillväxtprogrammet. Det övergripande målet för tillväxtprogrammet är att bidra till skapandet av fler arbetstillfällen för kvinnor och män i länet.

Tillväxtprogrammet tar fasta på länets naturgivna förutsättningar och företagens styrkeområden. Stor kraft måste sättas in för att utveckla befintliga företag och skapa nya. Utveckling av alternativa energislag har stor potential att skapa nya arbeten i länet.

Viktigt är att skapa bra villkor för tillväxt inom lantbruket och rennärigen. Dessa näringsgrenar är mycket viktiga för en positiv landsbygdsutveckling, ett levande kulturlandskap och som delar i en stark turismutveckling.

Goda villkor för kapitalförsörjning

Kapitalförsörjningen till företagen skall utvecklas och stärkas. I och med att bankerna alltmer centralstyrs i sin kreditprövning, och att marknadsvärden och därmed belåningsvärden är låga utanför så kallade attraktiva områden försvåras lån till investeringar. Även ändringen av förmånsrättslagstiftningen med de nya turordningsreglerna har påverkat bankernas

agerande med försämrade och fördrjade krediter till företagen. Detta gäller de flesta företagsstorlekar och branscher men även den sociala ekonomins aktörer.

Lånemöjligheterna bör förbättras genom att överväga statliga kreditgarantier i de mest utsatta lägena och även stöd till regionala kreditgarantiföreningar. Speciella marknadskompletterande låneformer via t.ex. Almi och Norrlandsfonden bör bibehållas och utvecklas.

Länets företag är ofta för små för att attrahera det traditionella privata riskkapitalet. Speciella former av riskkapitalfonder bör utvecklas för att tillgodose riskkapitalfinansiering. Det är särskilt viktigt att hitta system för riskfinansiering i tidiga skeden och det kan handla om nya smarta former av kapitalförsörjning för tillväxt.

Hela länet omfattas i nuläget av statliga företagsstöd. Dessa utgör ett viktigt komplement till företagets kapitalförsörjning, skall överbrygga nackdelar på grund av läge och är i många fall avgörande för om investeringar kommer till stånd. Systemet skall bibehållas till dess annan form av uthållig kapitalförsörjning kan garanteras. Regionen ska vara aktiv i arbetet med att t. ex. genom EU:s Jeremieprogram arbeta för förbättrad kapitalförsörjning för att stimulera entreprenörskap och den sociala ekonomins företagande.

Bra företagsklimat

Goda villkor för företagande skall utvecklas som en förutsättning för att företag skall komma till stånd och att företag skall vilja växa.

Länet skall ha väl utvecklade former för att stödja start av nya företag, stimulans och stöd till innovationer i såväl nya som befintliga företag samt råd och stöd i samband med etablering av verksamheter i länet. Goda kontakter skall främjas mellan företag och myndigheter på lokal och regional nivå med snabb och korrekt behandling av olika frågor.

Det bör även utvecklas arenor mellan företag/företagens organisationer och kommun/statliga myndigheter för dialog kring tillväxthinder och hur dessa kan undanröjas.

Bättre samverkan mellan forskning och företagande

Länet skall skapa ökad samverkan mellan forskningsvärlden och företagen. Företagen

skall också stärka sitt arbete med att efterfråga forskningskompetens. Forskning inom Mittuniversitetet skall ha sådan profil att den stärker länets näringsliv, kan förse företagen med erforderlig kunskap och kompetens samt att FoU-innovationer avknoppas till kommersiella produkter. Arenor och system för att stödja detta skall utvecklas.

Att stärka företagandet inom Social ekonomi och näringslivsinriktat landsbygdsutveckling

Social ekonomi och landsbygdsutveckling i Jämtlands län skall vara en drivkraft för tillväxt då den stimulerar människor till större eget ansvar, entreprenörskap och därmed företagande.

Många av de mer spännande kommersiella projekten har sin grund och sina förutsättningar tagna från den sociala ekonomins aktörer, t.ex. olika arrangemang och evenemang inom idrott och kultur.

Samarbetet mellan det upplevelsebaserade näringslivet, föreningslivet och den offentligt finansierade kultur- och idrottsverksamheten främjar ekonomisk tillväxt. Den sociala ekonomin blir också i allt högre grad utförare av tjänster som av tradition varit offentliga, t.ex. barnomsorg, dagcentraler och missbruksvård. För att ytterligare stimulera detta skall man i samverkan med andra aktörer som arbetar med lokal utveckling främja företagsutveckling i ett tidigare skede. Detta omfattar allt från etablerade föreningar till engagerade enskilda eldsjälar och lösare sammansatta grupper.

Det är viktigt att befintliga kooperativ och andra föreningsdrivna ekonomiska verksamheter fortsätter med utveckling och kompetensutveckling och att stöd till nya verksamheter stimuleras. Speciellt viktigt är detta för en hållbar utveckling av landsbygden. Insatser för att stärka företagsutvecklingen inom eventbolag, friluftss- och sportprodukter, design, mat, konsthantverk, film och musik är särskilt betydelsefulla.

Länets småskaliga livsmedelsförädling har speciella förutsättningar att bidra till en positiv länsutveckling.

Enkel stödhantering ska möjliggöras till verksamheter i "mikroregioner" i och över länets administrativa gränser med enkel administration via "en-dörr-in-principen".

Att stödja företagets internationalisering

En internationell policy tas fram i samarbete med företagen för att stärka det internationella arbetet.

För företagen krävs speciella insatser för att kunna agera på en internationell marknad och på så sätt öka exporten. Turistnäringen stärker exporten genom att öka de totala intäkterna från utländska gäster.

Genomförande

Huvuddelen av insatserna kommer att genomföras inom ramen för Tillväxtprogrammet i länet. Almi, länets kommuner, landstinget och företagets organisationer kommer att ha en huvudroll i frågor kring företagsklimat, internationalisering, landsbygdsutveckling och kapitalförsörjning.

Infrastruktur och tillgänglighet

ÖVERGRIPANDE MÅL

- FÖRBÄTTRADE KOMMUNIKATIONER ÖVERBRYGGAR DE LÅNGA AVSTÅNDEN
- VÄL FUNGERANDE VÅRD OCH OMSORG

MÅLBILD 2020:

Modern infrastruktur och bra kommunikationer av alla slag överbryggar de långa avstånden och att Jämtlands län ligger långt från de stora marknaderna. Jämtlands län är lätt att nå för besökare, har bra transportmöjligheter för företagens behov och goda möjligheter till pendling till arbete och studier för män och kvinnor i alla åldrar.

En högt nyttjande av modern IT-infrastruktur underlättar företagande och boende också i länets perifera delar. Kommunikationslösningarna är utformade för att ge bästa utfall vad gäller miljö, tillgänglighet, jämställdhet och trygghet.

Goda tågförbindelser

Dagliga tågförbindelser ska utvecklas mellan Jämtlands län och södra Sverige med restider under 4,5 timmar (räknat mellan Östersund och Stockholm) dagtid. Därutöver ska nattåg finnas med tider anpassade till behovet av nattsömn och möjligheten att vara framme i Stockholm/Göteborg/Malmö respektive Östersund till arbetstid.

Satsningar ska också göras på tågtrafiken längs axeln Trondheim - Östersund - Sundsvall, både vad gäller turtäthet och restider. En utbyggd trafik längs axeln bidrar till ökat samarbete mellan Mittuniversitetet och Universitetet i Trondheim, NTNU, och mellan sjukvården i Sundsvall, Östersund och Trondheim. Ökad möjlighet till daglig pendling längs delar av axeln kommer också att ge positiva effekter på arbetsmarknaderna och näringslivet.

Västjämtland ska trafikeras både med tåg längs axeln ovan och med dagliga snabba tågförbindelser, liksom nattåg till/från Stockholm, Göteborg och Malmö.

Dagliga snabba tågförbindelser mellan Östersund och Umeå ska också utredas.

Förstärkning och elektrifiering av Meråkerbanan är angelägen för att stora godsmängder ska kunna föras över på järnväg och att norska hamnar i

Trondheimsregionen ska kunna användas i större omfattning.

Också förstärkningar av Inlandsbanan ska ske för att långväga transporter ska kunna föras över från lastbil till järnväg.

Bra flygförbindelser

Trots att restiderna med tåg mellan Stockholm och Jämtlands län ska minskas har flyget en viktig roll för att ge resmöjligheter mellan Östersund och Stockholm över dagen. Flyget till Stockholm ger också möjlighet att snabbt och enkelt nå andra destinationer i och utanför landet. Ett bra utbud av turer anpassade till behoven ska finnas. Konkurrens mellan olika flygbolag ska uppmuntras.

Dagliga flygförbindelser till rimliga priser skall finnas mellan Östersund och Umeå/Luleå.

Från Härjedalen, där avstånden till både tåg och flygplatsen på Frösön är långa, ska det finnas dagliga flygförbindelser till Stockholm som är anpassade till resenärernas behov.

Charterresor med flyg till länet spelar en viktig roll för turistnäringen.

Också flygplatserna i Vaernes och Røros har viktiga roller för bland annat turistnäringen i länet.

Väl utbyggd busstrafik

Busstrafik i länet ska ge goda möjligheter till daglig pendling till arbete och studier i en stor del av länet. I övriga delar av länet ska också möjligheter finnas till dagliga resor till kommersiell och offentlig service i både respektive kommunhuvudort och Östersund. Kollektivtrafiken ska vara tillgänglig och attraktiv för alla grupper i samhället. Speciellt ungdomars behov ska beaktas.

Interregional busstrafik ska komplettera flyg- och tågförbindelser där underlaget för dessa inte medger tillräcklig turtäthet. Busstrafiken på dessa sträckor skapar också billigare alternativ för resenären. Interregional/internationell busstrafik ska också finnas mot Nordli och Röros.

Kollektivtrafikens andel av resandet ska öka på bekostnad av biltrafiken för att minska miljöbelastningen i samband med resor. Alternativa förnybara bränslen ska successivt införas i bussflottan, med målsättningen att hela bussflottan ska vara fossilbränslefri år 2020.

Bra standard på våra vägar

Vägarna i och till länet ska hålla hög standard vad gäller framkomlighet, hastighet och trafiksäkerhet. De nationella stamvägarna E 14 och E 45 ska förbättras så att de genomgående möjliggör korta restider med hög säkerhet.

Länsvägnätet ska ha en bra standard även under tjällossningsperioder.

Länsvägarna ska också ha en sådan standard att de medger bekväma och säkra resor för boende och besökare, även till länets små och perifera orter.

Satsningar på det statliga vägnätet ska i första hand ske där de påtagligt kan förbättra förutsättningarna för arbetspendling, turism och näringslivets transporter.

Väl utbyggda distributionssystem för alternativa fordonsbränslen ska finnas i alla delar av länet.

Hög trafiksäkerhet

Inga personer ska dö eller skadas svårt i trafiken i vårt län, nollvisionen är vårt mål.

Därför måste både trafikmiljön och trafikanternas beteenden förbättras påtagligt. När det gäller trafikmiljön ska satsningar göras på bland annat gång- och cykelbanor, planfria korsningar, mitträcken och en god vinterväghållning. När det gäller trafikanternas beteenden ska stora insatser göras vad gäller hastighetsanpassning, trafiknykterhet och användande av skyddsutrustning.

God tillgång till gång- och cykelbanor

Fler gång- och cykelbanor i länet ska bidra till ökad trafiksäkerhet och minskat bilåkande på korta avstånd, med positiva effekter för miljön och folkhälsan.

Bra förutsättningar för godstransporter

Bra vägar, järnvägar och ändamålsenliga terminaler behövs för att minska transportkostnaderna och öka näringslivets konkurrenskraft. Satsningar på en väl utbyggd IT-infrastruktur medför att logistik och tullhantering kan skötas med ett minimum av transportstopp.

Förbättringar av såväl Mittbanan/ Meråkerbanan som E14 ska göras för att förbättra transportmöjligheterna längs axeln Sundsvall - Östersund - Trondheim. Då kan de norska hamnarna användas i större utsträckning, och avlastningen av det hårt belastade nord-sydliga transportstråket minskar miljöpåverkan från godstransporter.

Genom förbättring av järnvägsnätet och etablerandet av en kombiterminal i Östersundsområdet ska en stor del långväga godstransporter föras över från landsväg till järnväg med positiva effekter på miljön.

Väl utbyggd IT-infrastruktur och fungerande mobiltelefoni i hela länet

I stort sett samtliga hushåll och företag i länet ska ges tillgång till IT-infrastruktur med bredbandskapacitet. Målet är att en övervägande del av hushållen och företagen ska införliva nyttjandet av bredband i det dagliga livet.

Olägenheterna med långa avstånd till arbete, studier och service ska minska genom ett högt nyttjande av IT i länet. Mobiltelefoni ska fungera i alla delar av länet, inte bara de bebyggda delarna. God mobiltelefonitäckning även i skogs- och fjällområden är viktigt för skogsnäringen, rennäringen och turistnäringen. En god täckning i alla delar av länet är också viktigt av säkerhets- och trygghetsskal.

Målen ovan ska, när det gäller satsningar i infrastruktur, ligga till grund för kommande länstransportplaner och utbyggnadsplaner för IT-infrastruktur. När det gäller länets kollektivtrafik ska målen vara styrande för kommande trafikförsörjningsplaner.

Väl fungerande vård och omsorg

Även vård och omsorg kan betraktas som infrastruktur. En väl fungerande vård och omsorg är nämligen en förutsättning för annan utveckling. Den vård och omsorg som bedrivs i länet ska bidra till bilden av det goda livet i Jämtlands län där alla får den vård och omsorg som behövs i livets olika skeden.

Ett aktivt arbete ska ske för att utveckla och nyttja telemedicin i länet.

Inom vissa områden bör spetsverksamhet utvecklas som gör länet synligt både i övriga landet och utomlands.

Vård och omsorgssektorn utgör både nu och i framtiden en stor del av arbetsmarknaden. Nya verksamhetsformer bör understödjas för att bidra till ökad sysselsättning, genom att olika former av vård också kan säljas till andra delar av landet.

Genomförande

Huvuddelen av insatserna kommer att genomföras inom ramen för länstransportplanen och trafikförsörjningsplanen i länet. Länsstyrelsen, Länsstrafiken, Banverket och Vägverket kommer att ha en huvudroll i frågor kring genomförandet.

Kommunerna ansvarar för planering av IT-infrastruktur. Landstinget och kommunerna ansvarar för vård och omsorg.

Kompetens- och kunskapsutveckling

ÖVERGRIPANDE MÅL

- **FLER PERSONER ÄR I ARBETE ÄN IDAG**
- **FLER PERSONER UTBILDAR SIG PÅ EN HÖGRE NIVÅ ÄN IDAG**
- **NÄRINGSLIVSANPASSADE YRKESUTBILDNINGAR UTVECKLAS**

MÅLBILD 2020:

Jämtlands län har parerat den stora utmaningen att klara generationsväxlingen och ersätta de cirka 40 % förvärvsarbetande som lämnat länets arbetsmarknad. Arbetskraftsförsörjning, invandring, kompetensutveckling och utbildning är viktiga förutsättningar för bibehållen välfärd och möjlig tillväxt.

I en allt mer globaliserad ekonomi är kunskap och kompetens länets främsta konkurrensmedel. Satsningar som har högsta prioritet är ungdomars vuxenblivande, en god integration och bra utbildningssystem som bidrar till god utbildningsnivå för båda könen samt ett livslångt lärande. Övergångsnivån till högre utbildningar är i samma nivå som rikets. Allas kompetens, oavsett kön, ålder och ursprung, tas tillvara.

Rekrytering för att ersätta de som går i pension

Trots att de senaste årens högkonjunktur nu förbytts till en lågkonjunktur med varsel om uppsägningar med mera så bedöms en brist på arbetskraft komma att uppstå på många håll i länet inom inte alltför många år. Orsaken till detta är framför allt den befolkningsstruktur som finns i länet med förhållandevis många äldre och få unga. I vissa delar av länet är åldersfördelningen sådan att problem med arbetskraftsförsörjning redan nu kan skönjas.

Länets stora utmaning är därför att klara rekrytering av ny arbetskraft och nya företagare när 40- och 50-talisterna går i pension. Beräkningar visar att cirka 40 % av arbetskraften ska växlas fram till ca 2015. Länets barn- och ungdomsgeneration är för liten för att kunna täcka upp för alla pensionsavgångar och utflyttningen i gruppen är stor. En större andel kvinnor än män flyttar vilket på sikt kan bli ett stort problem för familjebildning, kommande födelsetal och befolkningstal, länets alla delar och därmed för hela den regionala utvecklingen och arbetskraftsförsörjningen.

Förutsatt att vi i länet gemensamt och med engagemang arbetar strategiskt och på bred front med rekryterings- och kompetensutvecklingsfrågorna, kommer det att finnas jobb och karriärmöjligheter som aldrig förr i länet. Hotbilden om vi inte

lyckas med detta är att företag flyttar eller lägger ner med påföljande utflyttning och allt färre i arbetsför ålder som ska finansiera länets välfärd och service.

Länets arbetsmarknad präglas av offentlig sektor och ett näringsliv som främst baseras på turism, handel, jord, skog, tjänsteföretag och verkstadsindustri. Länets arbetsgivare har behov av såväl baspersonal som spetskompetens, både i form av personal med praktisk yrkeskompetens och av högskoleutbildade.

En huvuduppgift för länet är att aktivt verka för en bättre balans mellan utbud och efterfrågan på utbildad arbetskraft. Fokus ska ligga på tidiga/förebyggande insatser för att utveckla kompetens inom utvecklings- och tillväxtområden samt kompetens för att möta bristyrkes- och flaskhalsproblematik. Länets näringsliv/arbetsliv är en stor kompetensresurs i den nya sortens lärande. Utveckling av teknikcollege och vård- och omsorgscollege är goda exempel på detta samt på kvalitetsutveckling i utbildningen i nära samverkan med aktuella näringar. Varannan student på Campus Östersund är inte från regionen varför de utgör en viktig rekryteringsbas för länets arbetsgivare.

Att utveckla system för att fånga in och samordna arbetslivets rekryterings- och kompetensbehov för att i god tid matcha det mot anordnande av relevant utbildning och kompetensutveckling av hög kvalitet måste ges hög prioritet. För att öka tillgängligheten

bör möjlighet till flexibla utbildningar alltid prövas liksom möjligheten att nyttja arbetsmarknadspolitiken för vidareutbildning och omskolning. Att under tider av lågkonjunktur satsa på kompetensutveckling för att företag och organisationer ska stå väl rustade när konjunkturen vänder har hög prioritet.

Fler i arbete

För att klara arbetskraftsförsörjningen och för att ge människor ett gott och bra liv är det angeläget att länets arbetsliv präglas av goda arbetsmiljöer med låga sjuktal. Förändringar krävs i såväl attityder som arbetsmiljö för att förhindra fortsatt utslagning. Länet skall verka för att få tillbaka såväl sjukskrivna, arbetslösa som personer med aktivitetsstöd till nya eller befintliga jobb samt till företagande. En god samverkan mellan arbetsgivare, Försäkringskassa och Arbetsförmedling är angelägen.

Nya system för arbetsgivarsamverkan kan prövas för att underlätta för människor att kunna få heltids- och helårsarbeten i hela länet. I den grupp som nu går i pension finns stora resurser i form av erfarenhet och kompetens, samtidigt som hälsan ofta är god högt upp i åldern. Insatser behövs och nya anställningsformer kan prövas för att stimulera människor till arbete högre upp i åldern.

Ungdomars vuxenblivande och plats i den regionala utvecklingen

Barn och unga är framtidens medarbetare, ledare och företagare. Det är angeläget att ta vara på också de ungas erfarenhet och kompetens samt att de ges inflytande, upplever sig lyssnade till och att deras åsikter ges plats i den regionala utvecklingen. Ungdomar är en mycket heterogen grupp varför det krävs ett strategiskt arbete med utvecklade metoder om man ska kunna lyssna in de ungas röster.

I perioden av ungas vuxenblivande är det angeläget att ge ungdomar egna bilder av länets arbetsmarknad samt de utvecklingsmöjligheter och den livsmiljö som finns i länet så att fler väljer att stanna kvar, komma tillbaka efter studier och/eller pratar gott om länet för andra. Att utveckla en vägledning av hög kvalitet samt nya system för barn och ungas arbetslivs- och näringslivskontakter är därför angeläget.

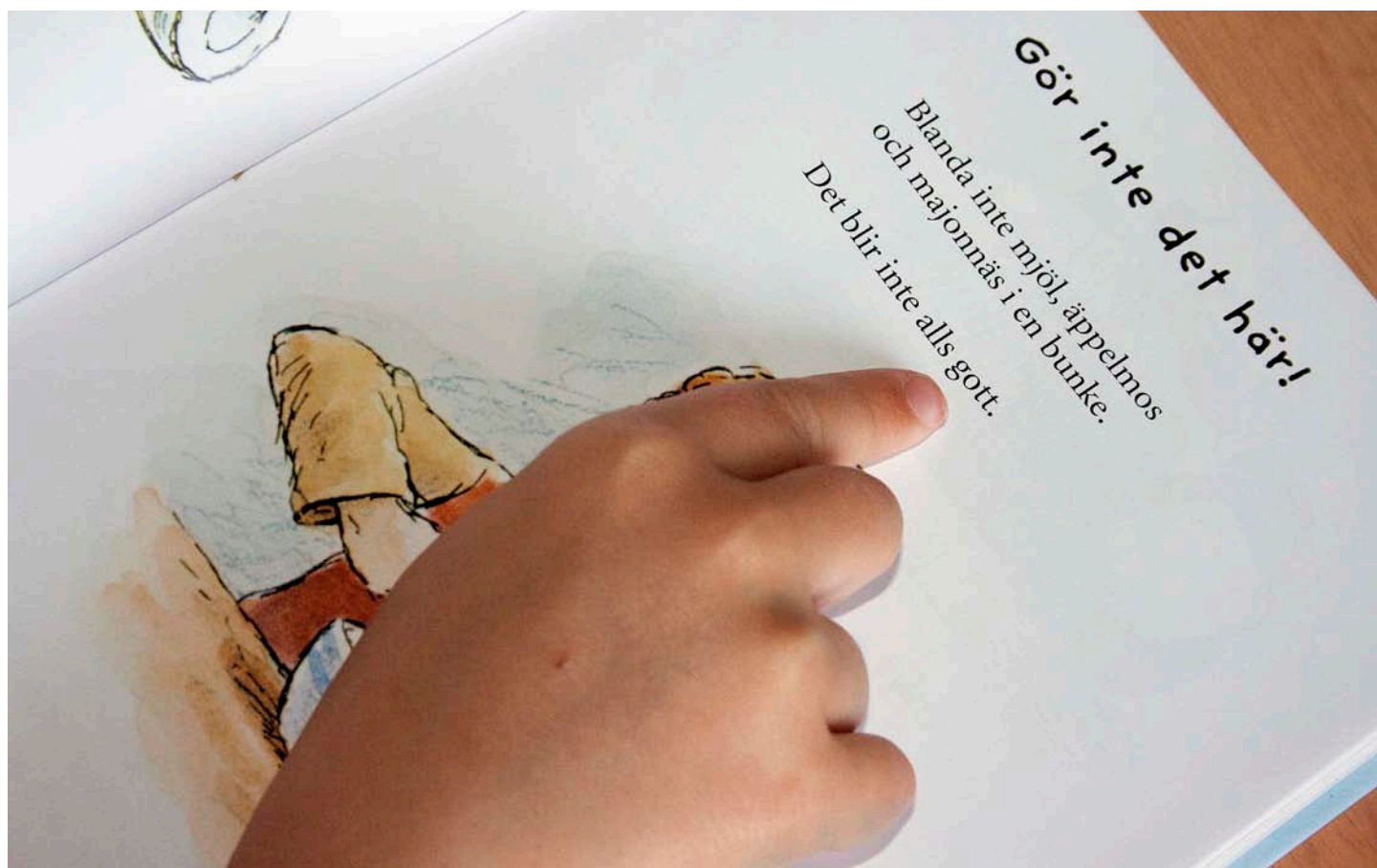
Ungas etablering på arbetsmarknaden måste ges hög prioritet liksom aktiviteter för att påverka traditionella könsmonster i studie- och yrkesval. Samhällets olika aktörer, offentliga, privata och ideella samverkar effektivt för att underlätta

ungas inträde på arbetsmarknaden och ungdomarna blir bemötta på likvärdigt sätt utifrån sina egna unika förutsättningar.

Länets arbetskraftsförsörjning behöver invandrare och dess kompetens

Alla behövs för länets sysselsättning, utveckling samt för att dämpa sjunkande befolkningssiffror och födelsetal. Invandring av utländsk arbetskraft är därför angelägen om vi i länet ska få förutsättningar att klara framtida arbetskraftsförsörjning. Det är viktigt att skapa förståelse för detta i länet och att utveckla positiva attityder till våra nya länsinvånare med utländsk bakgrund. Utbudet av hyreslägenheter begränsar möjligheterna till inflyttning varför det är angeläget att bostadsbyggande kommer igång.

Länet ska ha en integrationsstrategi som belyser hur vi kan få en ökad invandring och bra integration. En gynnsam utveckling och tillväxt i länet behöver ta tillvara all kompetens och främja invandrades möjligheter till sysselsättning antingen som anställda eller som företagare. Det är angeläget att skapa nätverk och

mötesplatser mellan arbetstagare och arbetsgivare inom såväl näringslivet som offentlig sektor för att skapa en god integration i samhället och arbetslivet samt med bra förutsättningar för en god språkinläring.

Kunskap, kompetens och livslångt lärande

Kunskap, kompetens samt livslångt lärande är viktigt i en region som vill växa och utvecklas samt locka till inflyttning, nytt företagande och tillväxt. En bra livsmiljö för länets befintliga och presumtiva invånare förutsätter att utbildning av hög kvalitet erbjuds på alla nivåer – från förskola till universitet.

IT är den faktor som starkast kommer att påverka framtidens kunskap och lärande de närmaste åren samt en förutsättning för att alla ska lyckas i sitt lärande. En utbildning för framtiden kräver därför tillgång till såväl teknik som ökad kompetens inom utbildningssystemet. Näringslivet är en viktig aktör i uppbyggnaden av den nya gymnasieskolan så att ett brett utbud av gymnasieprogram och inriktningar kan erbjudas i länet genom att tillgång till arbetsplatsförlagda utbildningsplatser säkras.

Särskild uppmärksamhet måste riktas mot kultur, idrott och hälsa som ger goda förutsättningar för barn och ungdomars lärande, positiva utveckling och växt, något som med fördel kan ske i samverkan med olika intressenter utanför skolan.

Det är viktigt att föra en samhällsdialog om utbildningens betydelse för såväl individens som samhällets utveckling så att ungdomar och vuxenstuderande motiveras att gå vidare till eftergymnasiala utbildningar inom såväl högskola som yrkesutbildningar. En utvecklingsplan för länets utbildningar skall tas fram.

I ett föränderligt samhälle där människor kommer att behöva byta arbete och utkomst flera gånger i livet måste länets förutsättningar för det livslånga lärandet prioriteras. De geografiska förutsättningarna medför att en god infrastruktur för lärandet är avgörande för att kompetensutveckling och det livslånga lärandet ska kunna finnas att tillgå i hela länet. Tillgång till Lärcentrum, bredband och kollektivtrafik är viktiga ingredienser i den infrastrukturen. Därigenom nås målgrupper som i högre utsträckning stannar kvar i regionen efter avslutad utbildning.

Främjat entreprenörskap

Ökad samverkan mellan olika aktörer ska stimuleras för att stärka kunskapen kring entreprenörskap och dess värde samt utveckla och få tillväxt i befintliga och nya företag. Attityden till företagandet och dess villkor kan förbättras genom utbildning och information.

Företagsamhet är en kompetens som behövs såväl inom offentlig sektor, näringslivet, föreningslivet som i personers egna liv. För att främja tillväxt bör perspektivet skiftas så att barn, ungdomar och vuxna i skolan inspireras att utveckla företagsamhet och entreprenöriell förmåga. Utbildning i entreprenörskap kan ge ungdomar förutsättningar att utvecklas och bli arbetsskapare, att kunna försörja sig och bo kvar i sin hemregion.

Tillämpa ett internationellt perspektiv

Länet ska ha en internationell policy som anlägger ett internationellt perspektiv på såväl utbildning, arbetsmarknadsbalans, livslångt lärande, utbildningsnivåer som entreprenörskap.

Jämtlands län är idag en integrerad del av världen och den Europeiska Unionen. Tillväxt i vårt län förutsätter att vi tar aktiv del i och ligger i framkant i det internationella arbetet och nätverksskapandet såväl inom som utanför EU. Möjligheten till samverkan med andra aktörer i Europa bör tillvaratas. Detta gäller såväl näringslivsfrågor, utbildning som forskning.

Generellt sett behövs i länet förbättrade kunskaper i språk och om olika kulturer, såväl utifrån näringslivets-, offentlig sektors- som vardagsmänniskans behov.

Särskilda insatser kan behövas för att stärka kunskaper i besöksnäringens, exportföretagens och invandringens olika språk och kulturer.

En ökning av utbildningssystemets internationella aktiviteter är angelägen så att unga människor och pedagoger ges goda möjligheter till internationella erfarenheter och interkulturellt lärande genom bl.a. utbytesprogram. Ett särskilt fokus bör riktas till unga med sämre möjligheter att ta sig ut i omvärlden.

Mittuniversitetet har en starkare roll som utvecklingsmotor

Övergången till högre utbildning i länet är låg och sker i högre ålder än andra regioner. Det är stor skillnad mellan könen och även mellan olika kommuner i såväl val av gymnasieprogram som påbörjade högskolestudier. Samverkan mellan länets utbildningssystem och universitetet behöver utvecklas och synliggöras i syfte att bredda rekryteringen.

Ett aktivt arbete från Mittuniversitetet tillsammans med länets kommuner, landsting och näringsliv ska leda till att universitetet stärker sin ställning i att bli ett länets universitet som länsinnevånarna kan känna stolthet för.

Mittuniversitetets nationella och internationella kontakter är en resurs för utveckling av näringslivet och den offentliga verksamheten som kan stimulera till nya företag. Med sin forskning och kompetens kan Mittuniversitetet bidra till spetskunskaper och samverkan som medverkar till tillväxt och ökad utveckling för regionen.

Allianser av samverkan kan leda till nya kunskapsföretag samt tjäna som en utvecklingsfrämjande roll för länets näringsliv. Vintersportcentrum är ett framgångsrikt exempel på detta.

Mittuniversitetet har en utvecklad verksamhet med många distansutbildningar och kan även fungera som länk till andra universitet och högskolor utifrån företagets och enskildas behov vilket är särskilt gynnsamt i vårt glesbefolkade län.

Genomförande

Tillväxtprogrammet stödjer främjat entreprenörskap, kompetensutveckling och FOU-åtgärder inom Prioriterade områden. I övrigt kommer kommunerna, Kommunförbundet, gymnasieförbundet, landstinget, arbetsförmedlingarna och Mittuniversitetet att vara huvudaktörer för genomförande av strategin.

System för samverkan och för att fånga in och matcha arbetslivets behov av rekryterings-, kompetens- och utbildningsbehov ska utvecklas.

En konkret plan för genomförande av strategin tas fram som revideras årligen.

Energi och klimat

ÖVERGRIPANDE MÅL

- EN SÄKER, UTHÅLLIG OCH HÅLLBAR ENERGIFÖRSÖRJNING FÖR LÄNETS FÖRETAG OCH HUSHÅLL
- JÄMTLANDS LÄN BIDRAR TILL ATT BEGRÄNSA KLIMATPÅVERKAN
- ENERGI OCH KLIMATFRÅGORNA SKAPAR SYSSELSÄTTNING I LÄNET

MÅLBILD 2020:

Jämtlands län ger ett betydande tillskott till landets energiförsörjning med förnybara energikällor. Länet har också kommit en bra bit på väg mot målet om ett fossilbränslefritt län 2030. Företag inom områdena förnybar energi och energieffektivisering sysselsätter ett stort antal människor i länet.

DELMÅL:

Jämtlands län kan bidra med mer förnybar energi

Utsläppen av koldioxid påverkar klimatet på jorden oavsett var de sker. Jämtlands län står för en mycket liten andel av koldioxidutsläppen. Detta beror främst på det låga invånarantalet och på avsaknaden av stora industrier.

Möjligheterna i Jämtlands län att på ett avgörande sätt minska koldioxidutsläppen är därför begränsade.

Jämtlands län har däremot förutsättningar att öka sin export av förnybar energi. Förutsatt att denna energi ersätter energi som produceras av fossila bränslen, kan den förnybara energi som produceras i Jämtlands län ge ett tydligt bidrag till minskad klimatpåverkan.

Redan idag exporteras stora mängder förnybar energi i form av el från vattenkraft till övriga landet. En viss ökning av produktionen kan ske genom effektivisering av befintliga kraftverk utan utbyggnad av vattenkraft i idag oreglerade vattendrag.

I länet finns stora områden med bra förutsättningar för utbyggnad av vindkraft. En utbyggnad av vindkraft kan komma i konflikt med det övergripande målet "Jämtlands län ska präglas av sina unika natur-, miljö- och kulturvärden" som finns angivet på annan plats i denna regionala utvecklingsstrategi. I gällande regionala miljömål¹ finns ett mål om "Storslagen fjällmiljö" som bland annat anger att "Fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad

¹ Regionala miljömål för Jämtlands län fastställda 11 december 2006

UTVECKLINGSOMRÅDEN

gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden”. En storskalig utbyggnad av vindkraft ska därför inte ske i länets fjällområden eller i andra områden som idag upplevs som orörda och som bedöms ha ett särskilt värde för turistisk utveckling på grund av sin vildmarkskaraktär.

Lokalisering av vindkraft ska ske i områden där påverkan på landskapsbilden är begränsad. Även utanför fjällområdena ska rennärningen respekteras som övriga näringar.

Möjligheterna att producera annan typ av förnybar energi ska också tas tillvara. Det kan både handla om att utvinna biobränsle från skogs- och, i viss mån, jordbruket och att utvinna biogas från både jordbruk, avfall och avlopp. En fortsatt utveckling och spridning av kraftvärme från biobränslen ska också understödjas.

Jämtland- ett fossilbränslefritt län

Även om utsläppen av koldioxid i Jämtlands län är mycket små i ett nationellt eller globalt perspektiv ska ett aktivt arbete bedrivas för

att minska utsläppen av koldioxid också här. Målet är ett fossilbränslefritt län. De största utsläppen av koldioxid i länet kommer från transportsektorn. För att minska utsläppen från transportsektorn behövs insatser inom flera områden såsom en utvecklad samhällsplanering, ökat kollektivt resande, övergång till förnybara bränslen etcetera.

Möjligheterna att genom fortsatt energieffektivisering minska koldioxidutsläppen också inom andra områden ska tas till vara. En potential för fortsatt energieffektivisering finns inom såväl bostäder, lokaler som näringsliv.

Energiomställning för tillväxt

Stora krav kommer att ställas på utveckling av ny teknik, produkter och tjänster inom områdena förnyelsebar energi och energieffektivisering. Företag och organisationer i Jämtlands län ska svara upp mot dessa krav och ta vara på de möjligheter till ökad sysselsättning inom länet som kan skapas.

Genomförande

En energi- och klimatstrategi för länet ska finnas aktuell som anger vägarna för att uppnå målen ovan. Kunskap, samarbete och kommunikation är viktiga framgångsfaktorer i detta arbete.

Med energi- och klimatstrategin som bas ska program och planer tas fram för att precisera mål och ansvar för de olika områden som strategin pekar ut.

Grundläggande förhållningssätt

För att skapa förutsättningar för en positiv utveckling i regionen är det väsentligt att tillämpa några grundläggande förhållningssätt

1 GENOMFÖRA UTHÅLLIGA OCH FUNKTIONELLA LÖSNINGAR SOM INTE BEGRÄNSAS AV ADMINISTRATIVA, ORGANISATORISKA ELLER GEOGRAFISKA GRÄNSER

Utmaningarna kommer att vara stora när det gäller att erbjuda utbildning, stöd och service av olika slag i länets olika delar. Minskande befolkningsunderlag på många håll kommer att öka kraven på nya former av både utbildnings- och servicelösningar. Det viktiga är inte hur eller vem som bedriver servicen utan vad som erbjuds och vilken tillgänglighet till servicen som kan erbjudas.

Huvudfrågan skall alltid vara

”Vad måste fungera för att vi skall åstadkomma en viss effekt?”

Till exempel bra barnomsorg, bra gymnasieutbildningar, bra stöd för start av nya företag, stöd för innovationer och kapitalförsörjning, bra boendemiljöer, goda pendlingsmöjligheter, heltäckande service och bra vård på olika nivåer. Sedan kommer frågan ”Hur skall detta gå till?” och slutligen ”Vem tar ansvaret för att genomföra det?” Organisationsfrågan hamnar med detta synsätt långt ner och är helt underordnad funktionen. Synsättet bör omfatta allt från statlig och kommunal verksamhet till privat och ideell.

2 SKAPA EN DJUP SAMVERKAN INOM LÄNET, MED AKTÖRER I VÅRA GRANNREGIONER OCH INTERNATIONELLT SÅ ATT VI KAN TA TILLVARA DE MÖJLIGHETER SOM ETT GRÄNSLÖST EUROPA OCH GLOBALISERINGEN GER.

Samarbete och samverkan i olika former kommer att bli en viktig utvecklingsfaktor, speciellt för ett län som är så stort till ytan och glest befolkat och som har en sådan småskalig näringslivsstruktur. Det gäller samarbete mellan företag, samarbete mellan företag och offentlig sektor, samarbete mellan universitet och företag, samarbete mellan företag och ideell sektor och inte

minst samarbete mellan olika politiska nivåer från europeisk och nationell till lokal/regional nivå.

”Samarbete är nyckeln till positiv utveckling”

Samarbetet mellan Jämtlands län och Trondelag måste utvecklas på flera fronter liksom mellan Jämtlands län och Västernorrlands län. Förutom rent företagssamarbete är folkhälsoarbete, sjukvård, utbildning och forskning exempel på områden där utökat samarbete bör prioriteras. Dessutom bör det regionala utvecklingsarbetet samordnas. Genom att skapa en större funktionell region kan möjligheterna att vinna fördelar i Europa öka väsentligt. Graden av internationalisering måste öka bland medborgare, företag och organisationer och alla kontakter med omvärlden stimuleras.

3 EN REGION I BALANS DÄR BEREDSKAP FÖR FÖRÄNDRINGAR FINNS.

Kommunerna och landstinget spelar en avgörande roll för framgångsrik samverkan med syfte att åstadkomma funktionella och kostnadseffektiva tjänster åt invånarna. Kommunerna är också viktiga för sambandet mellan medborgarna och de folkvalda. Det är där som nya arbetssätt och metoder för ett ökat engagemang kan stimuleras och där medborgarnas egna organisationer inom den sociala ekonomin spelar en mycket viktig roll som entreprenörer.

”Kommunerna måste engageras i de regionala utvecklingsfrågorna”

Kommunerna måste engageras i de regionala utvecklingsfrågorna. Även på den regionala nivån måste balansen hittas mellan att skapa tillväxt och klara välfärden i alla hörn av vår region. Tillväxt i regionen bidrar till nationell och europeisk tillväxt och vi ska bidra för att förverkliga Lissabonagendan. Samtidigt ska en likvärdig välfärd skapas i länets olika delar. Samma

välfärdsnivåer skall vara möjliga här som i övriga landet, men våra metoder måste vara smartare och möjliga att ständigt förändra. En förutsättning är emellertid att det även i framtiden finns ett nationellt utjämningssystem där landets olika kommuner och landsting ges likvärdiga förutsättningar utifrån sina olika strukturer och behov.

Uthållig ekonomi är inte bara en fråga om effektivitet genom samverkan. Uthållig ekonomi innebär en budget i balans och god ekonomisk hushållning och därmed kontroll över utvecklingen. Uthållig kommunal och regional ekonomi är en grund för regional utveckling.

4 SKARPA ANALYSER OCH STARKA AKTÖRER I REGIONEN.

Kännetecknande för orter som lyckats utnyttja sina förutsättningar är en ”omvärlds- och invärldsinsikt”, dvs man känner sina styrkor och svagheter och förändringar i omvärlden och agerar efter dem.

Man anger också värdet av ambition, en vilja att ständigt bli bättre: Ett annat kriterium kallas ”lokalt statsmannaskap” och man menar då förmågan att samlar aktörer till gemensamma satsningar. ”Varumärkestänkande” handlar om insikten att bygga och vårda varumärket som det egna territoriet utgör. Utveckling av bra kompetens är en viktig förutsättning för en god tillväxt och utveckling i länet.

Att ha god omvärldbevakning, analysera och sprida denna kunskap, använda analysen för att styra insatser ger en del av det lärande systemet för regional utveckling.

”En stark politisk ledning ska skapas med ansvar för regionens utveckling”

Företag, Universitetet, medborgarnas egna organisationer och kommuner samverkar i regionala frågor för att skapa starka och kompetenta aktörer som kan vara aktiva i utvecklingsarbetet.

Målkonflikter och hållbar utveckling

Länets utvecklingsstrategi omfattar många olika politikområden. I en del fall uppstår konflikter mellan olika intressen. Grunden för att lösa dessa skall sökas under begreppet hållbar utveckling dvs. att man skall avväga resursanvändningen så att bra utvecklingsvillkor skapas för män och kvinnor i länet utan att förstöra för framtida generationer.

I denna utvecklingsstrategi uppstår målkonflikter främst inom följande områden:

INTENSIV TURISM ↔ BIBEHÅLLNA HÖGA NATUR- OCH KULTURMILJÖVÄRDEN

Intensiv turism kan skapa konflikter när det gäller riksintressen kring natur- och kulturvärden, förutsättningar för rennäringen etc.

REGIONFÖRSTÖRING SOM INNEBÄR ÖKAD PENDLING MED BIL ↔ MILJÖMÅL BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN

Jämtlands län har hög energiförbrukning per capita där transporter och hushåll står för de större talen. Ökad pendling, framför allt med bil, måste beaktas ur ett miljöperspektiv.

RATIONALISERING FÖR ÖKAD TILLVÄXT I INDUSTRIEN ↔ FÄRRE SYSSELSÄTTA OCH MINSKANDE BEFOLKNING

Tillväxt utan sysselsättningsökning innebär att länet får ännu större problem med höga arbetslöshetstal och befolkningsminskning vilket innebär svårigheter i den offentliga ekonomin. Hur skall det hanteras i länet?

FLYGBUREN TURISM ↔ MILJÖMÅL BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN

Turism som innebär ökat resande med flyg ger ökad klimatpåverkan. Det blir viktigt med beredskap dels för grön skatteväxling, dels för att utveckla och stimulera alternativa snabba transportsätt med mindre miljöpåverkan.

HÖGA ÖVERGÅNGSTAL TILL HÖGRE UTBILDNING ↔ ARBETSGIVARES BEHOV AV ARBETSKRAFT

Länets arbetsgivares behov av arbetskraft, utifrån en undersökning av Kompetensrådet, visar att den huvudsakliga efterfrågan avser yrkesutbildad och gymnasieutbildad arbetskraft. En satsning på högre övergångsfrekvens till högre utbildning kan således medföra en utökad "export" av ungdomar ut ur länet.

HÖG TILLVÄXT I VISSA ORTER ↔ SVÅRIGHET ATT UPPRÄTHÅLLA SERVICE I HELA LÄNET

Koncentration av verksamheter är positivt för länets tillväxt, men innebär samtidigt risk för ytterligare utglesning i andra områden och problem att tillhandahålla tillräcklig service, vård och omsorg.

EN MYCKET KORTFATTAD SAMMANVÄGNING AV LÄNETS HÅLLBARHETSASPEKTER BLIR:

EKONOMISK ASPEKT

Utifrån den ekonomiska aspekten behöver fler arbeten skapas. Ökad ekonomisk aktivitet i länet får högsta prioritet.

SOCIAL ASPEKT

De höga arbetslöshetstalen måste sänkas vilket är en av de främsta nackdelarna ur ett socialt hållbarhetsperspektiv. Höga sjuktal och förtidspensioneringar är ett ytterligare problem för social hållbarhet.

Låg utbildningsnivå är ett annat problem på lång sikt som gör länets män och kvinnor mera utsatta i den allt snabbare förändringen av arbetsmarknaden. Att göra länet attraktivt för unga kvinnor är viktigt och det har stor påverkan på den ekonomiska hållbarhetsaspekten.

MILJÖASPEKT

Ur miljösynpunkt har länet ett bra utgångsläge och insatser skall främst bibehålla höga miljövärden. Sannolikt kommer dessa att öka länets ekonomiska värde genom nya miljödrivna verksamheter.

Genomförande, uppföljning och utvärdering

Strategin genomförs huvudsakligen genom ett antal handlingsprogram. En årlig plan skall fastställas över aktuella handlingsprogram.

Planen skall också lägga fast behovet av nya planer och program samt vilka befintliga program som skall revideras. På så sätt fastställs årliga prioriteringar och vem

som ansvarar för att driva olika delar av utvecklingsarbetet.

Strategin skall följas upp och utvärderas kontinuerligt. Ansvaret för detta ligger på den länsaktör som har ansvaret att driva regionala utvecklingsfrågor. Strategin har kompletterats med ett antal indikatorer som visar länets utveckling över tid.

Länsstyrelsen ansvarar för att dessa indikatorer uppdateras årligen i samråd med Rådet för regional utveckling. Länet skall årligen ta fram en dokumentation, "Läget i Jämtlands län", som visar länets utveckling både genom statistikunderlag och genom kommentarer.

Länets utgångsläge och utmaningar

Befolkning och sysselsättning

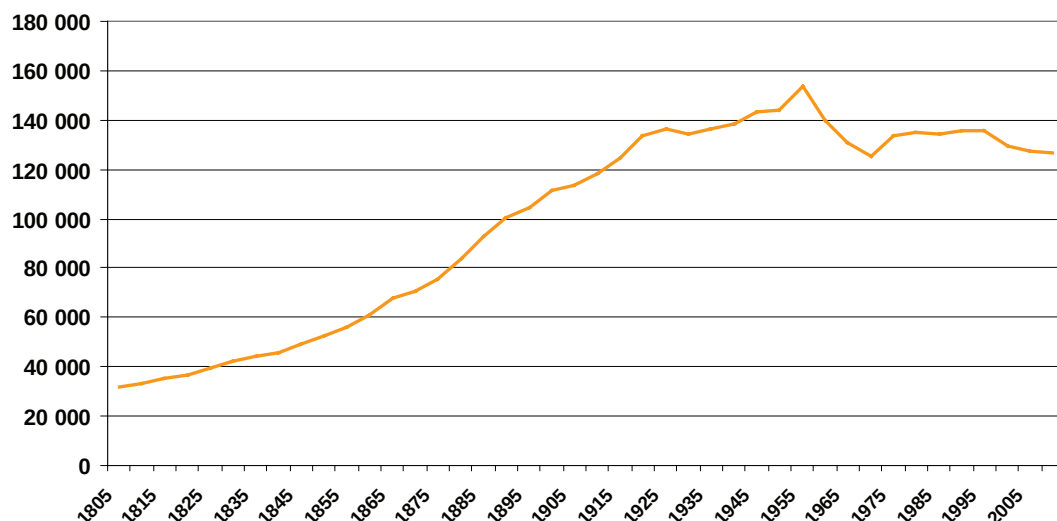

Länet har en yta som motsvarar 12 procent av Sveriges totala yta och i länet bor 1,5 procent av landets hela befolkning. Jämtlands län består av åtta kommuner fördelade på landskapen Jämtland och Härjedalen samt små delar av Ångermanland och Hälsingland.

Under perioder med, för länet som helhet, stabil befolkning har kraftiga befolkningsförändringar skett i olika delar av länet. Befolkningen i Jämtlands län ökade stadigt under hela 1800-talet och första delen av 1900-talet fram till början på 1950-talet.

BEFOLKNINGSUTVECKLING 1805-2005 JÄMTLANDS LÄN

Källa: SCB

Varför positiv befolkningsutveckling fram till 1950?

Orsakerna till den positiva befolkningsutvecklingen i länet var flera. Under 1800-talet övergick nästan all kronomark i landskapet till enskild ägo. Avradslanden¹ friställdes och antalet nybyggen ökade. Åren 1858-68 skrevs avverkningskontrakt för en tredjedel av skogarna, vilket innebar en kraftig ökning av skogsarbetet på vintern. Detta ledde i sin tur till att den lokala arbetskraften inte räckte till, utan måste tas från andra håll. Nästa steg i utvecklingen blev att skogsbolagen köpte upp hemmanen när avverkningsrätten löpte ut. Generellt sett var det de gamla avradslanden som övergick till skogsbolagen.

En annan avgörande faktor för befolkningsökningen var utbyggnaden av järnvägen och vägnätet, vilket bidrog till en kraftig inflyttning till Jämtlands län. Näringslivet började blomstra och turismen gjorde sitt inträde på allvar, först som sommarturism, men efter hand också vintertid. En annan avgörande utvecklingsfaktor vid sekelskiftet blev utbyggnaden av vattenkraften i länet.

Under 1900-talet fortsatte utbyggnaden av vägnät och kommunikationer. Jorden och skogen svarade ännu för huvuddelen av sysselsättningen. År 1953 kulminerade folkmängden, som då uppgick till ca 154 000 invånare.

Varför en negativ befolkningsutveckling efter 1953?

På 1950-talet inträdde dock en kraftig förändring; Mellan 1954 och 1970 minskade folkmängden med 13 %.

Orsaken till minskningen under senare delen av 1950-talet och under 1960-talet var stora sysselsättningsminskningar inom basnäringarna jord- och skogsbruket.

Ökad efterfrågan på arbetskraft inom industrin krävde ökad mekanisering och strukturomvandling i basnäringarna. Detta ledde till en kraftig utflyttning från länet till expanderande industrier i andra delar av landet.

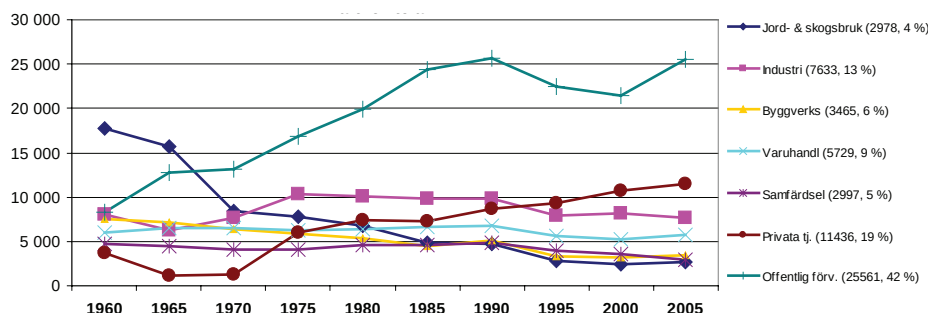
¹ Begreppet avradsland innebar kronoskog, som fick nyttjas mot en årlig skatt, avrad.

Genom regionalpolitiska insatser för att främja industri och inflyttning kunde Östersundsområdet skapa en viss tillväxt, medan befolkningen i andra delar av länet tunnades ut. Samhällsfunktionerna centraliserades till stor del.

Utbyggnaden av offentlig sektor blev det viktigaste näringsområdet och fångade upp den frigjorda arbetskraften. Andra insatser var utbyggnaden av turistanläggningar, vilket gav sysselsättning och viktiga intäkter.

SYSSELSÄTTNINGsutvecklingen i olika branscher i JÄMTLANDS LÄN 1960-2005 VART FEMTE ÅR

Källa: SCB

Källor: SOU 1963:45, LST informerar 1973 och 1982, SCB, rAps

Antalet sysselsatta inom den offentliga sektorn ökade kraftigt från mitten av 1960-talet till slutet av 1980-talet för att därefter minska något. En minskning som till största delen drabbade kvinnor eftersom de utgjorde den största andelen sysselsatta i offentlig sektor. Den påföljande utflyttningen ledde till födelseunderskott och en ålders- och könsstruktur i obalans.

Den "naturliga utvecklingen" med drastisk befolkningsminskning som prognostiserades i de tidiga

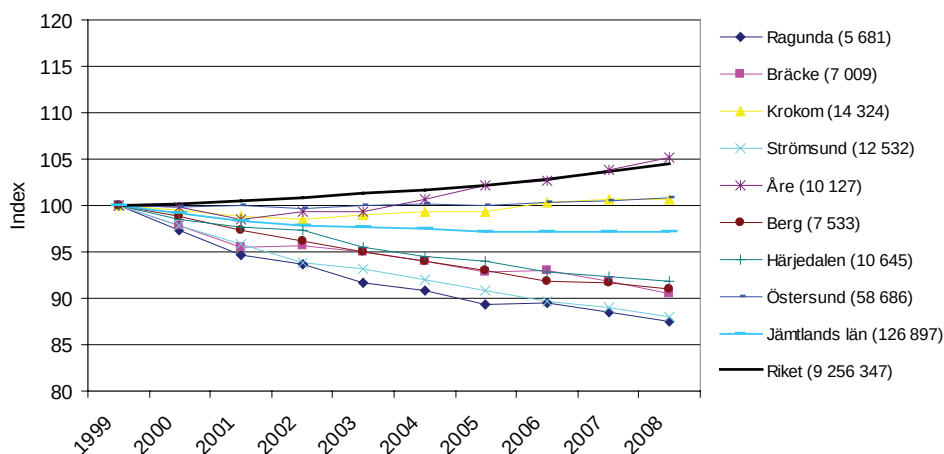
länsplanerna kunde emellertid bromsas upp. Den befarade försämringen i allmänna levnadsvillkor uteblev i huvudsak. De metoder och medel som länet utnyttjat de senaste 30 åren har givit välbefinnande, men inte löst de grundläggande strukturproblemen. Det finns flera företag och industrier som idag drivs med framgång, men insatserna medförde inte att en kraftfull och dynamisk industrisektor utvecklades.

Ur sysselsättningssynpunkt har tillväxten varit helt otillräcklig för att erbjuda befolkningen försörjning.

Befolknings- och sysselsättningsutveckling de senaste 10 åren

BEFOLKNINGSutvecklingen i kommunerna i JÄMTLANDS LÄN 1999-2008

Källa: SCB

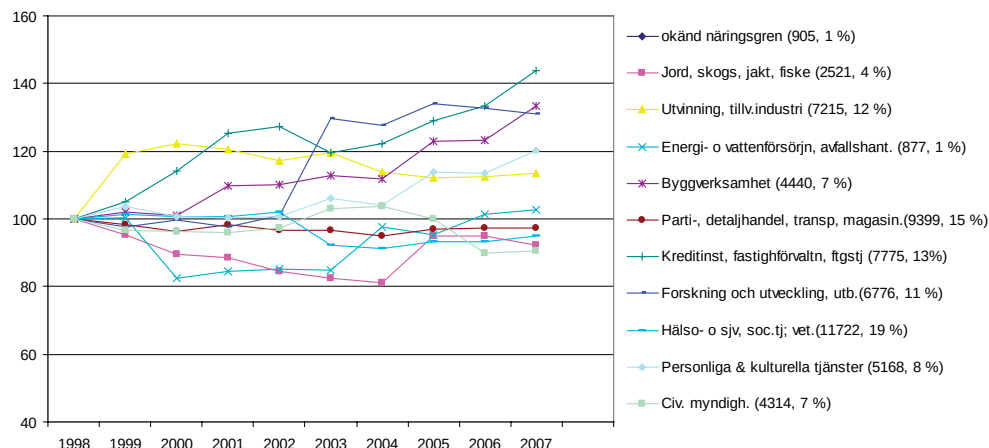
Diagrammet visar befolkningsutvecklingen i samtliga kommuner i Jämtlands län mellan 1999-2008 (indexår 1999).

Utvecklingen för länet som helhet har varit negativ.

Vid senaste mätningen 2008 bodde 126 897 personer i Jämtlands län, 63 400 män och 63 497 kvinnor. Under år 2008 minskade befolkningen med 40 personer. Den största anledningen till befolkningsminskningen under 2008 var att det föddes drygt 133 personer färre än som dog. Anledningen till födelseunderskottet är inte att det föds färre barn per kvinna än i övriga landet. Orsaken är främst att det finns för få kvinnor i familjebildande åldrar. Detta beror i sin tur på tidigare flyttrörelser från länet som har lämnat avtryck i form av en skev befolkningsstruktur med förhållandevis många äldre personer och för få kvinnor i fertil ålder.

Förklaringarna till befolkningsminskningen de senaste 10 åren är dels den djupa lågkonjunkturen 1990-1993 som ledde till hög arbetslöshet i hela landet samt en minskning av totala antalet sysselsatta. När ekonomin återhämtade sig skedde tillväxten till största delen i storstadsområdena och flytten skedde dit det fanns arbete. För länet innebar detta neddragningar inom traditionell industri och offentlig sektor, vilket fått genomslag i form av arbetslöshet och utflyttning. Andra faktorer är den senaste tioårsperiodens negativa födelsenetto, vilket beror på sned ålders- och könsstruktur. Avtagande flyktingströmmar motverkar inte heller längre den negativa befolkningsutvecklingen.

SYSSELSÄTTNINGsutvecklingen i olika branscher i Jämtlands län 1998-2007

Branschstrukturen ser olika ut i olika delar av länet, vilket ger olika förutsättningar för sysselsättning beroende på vilken kommun man befinner sig i eller kan pendla till. Oavsett kommun så gäller att majoriteten av kvinnorna återfinns i offentlig sektor medan majoriteten av männen finns i privat sektor.

Förvärvsfrekvensen, dvs de som förvärvsarbetar i åldern 16-64 år i relation till samtliga i den åldersgruppen, har minskat de senaste decennierna. Minskningen beror på att vi arbetar färre antal år än tidigare under ett yrkesliv. Fler studerar under längre perioder och

pension tas ut tidigare. Hur många som är närvarande på ett arbete en viss dag påverkas också negativt av att arbetslösheten och sjukfrånvaron är betydligt högre idag än för bara ett par decennier sedan. Jämtlands län har en förvärvsfrekvens på 75 %, vilket är högre än riket, som ligger på 73 %. Nedanstående tabell visar emellertid att länet har högre frånvaro från arbetsmarknaden med 17,9 % mot rikets 15,1 %.

Länet har högre nyttjandet av de allmänna försäkrings-systemen beror sannolikt på att det finns för få jobb. Det är stora variationer inom länet.

ARBETSLÖSHETSTAL OCH OHÄLSOTAL 2008, ANDEL AV BEFOLKNINGEN 16-64 ÅR I PROCENT

	Arbetslöshetstal		Ohälsotal			Totalt
	Öppen arbetslöshet	Konjunkturåtgärder	Handikappåtgärder	Sjuk-/ Aktivitets- ersättning*	Sjukfrånvaro > 365 dagar	
Jämtlands län	2,8	1,8	0,8	11	1,5	17,9
Män	3,2	1,8	0,8	8,6	1	15,4
Kvinnor	2,4	1,9	0,8	13,7	2	20,8
Riket	2,5	1,2	1	8,9	0,9	15,1
Män	2,7	1,2	0,9	7,1	0,6	12,5
Kvinnor	2,4	1,2	1,1	10,9	1,1	16,7

Källa: Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

* Sjuk-/Aktivitets-ersättning kallades tidigare sjukpension och förtidspension.

Svagheter

Det sociala och ekonomiska perspektivet visar en gles, minskande befolkning, en snedfördelad ålderspyramid, generellt låg utbildningsnivå där män har den lägsta nivån, starkt könssegregerad arbetsmarknad, minskande sysselsättning genom struktur- och driftsrationaliseringar inom de gamla basnäringarna, sviktande underlag för offentlig och kommersiell service och ett starkt beroende av transfereringar från andra regioner. Glesbygdsstrukturen med långt till marknaden för många av våra produkter innebär också en risk för ett allt högre kostnadsläge på lång sikt, vilket försämrar länet konkurrenskraft.

Länet har problem med höga sjuktalet och arbetslöshet beror på en svag arbetsmarknad.

Styrkor

Gemensamma styrkor för Jämtlands län finns i form av bra luftkvalitet, friskt vatten, attraktiva natur- och kulturmiljöer med tillgång till goda rekreations möjligheter och höga livsstilsvärden. Bland dessa kan nämnas Storsjöbygden, närheten till fjällen och alla upplevelser detta kan ge. Vintern med dess möjlighet till aktiviteter och friluftsliv är en stark attraktionsfaktor både för inflyttning och turism. Vidare har länet en stark turistnäring, starka varumärken, en stark kooperativ företagstradition, goda exempel på entreprenörskap i skola och utbildning, ett starkt nyföretagande bland kvinnor och Sveriges senaste universitet. När det gäller näringslivet finns i grunden trä- turism- och livsmedelssektorn som av tradition alltid varit starka och som tillsammans med ny teknik och nya idéer ger möjligheter till utveckling. Det finns även många små företag med stora utvecklingspotentialer och den sydsamiska kulturen ger stora möjligheter inom upplevelsenäringarna. Styrkorna ser olika ut i olika delar av länet.

Vilka utmaningar och möjligheter väntar för länet de närmaste 15 åren?

Som tidigare nämndes bor cirka 127 000 invånare i Jämtlands län 2008. Detta motsvarar 1,5 procent av Sveriges befolkning som i sin tur utgör 1,4 promille av världens befolkning. Hur ser då de faktiska förutsättningarna ut för regionen inom en 15 års period och hur hanterar vi dem? Hur förhåller vi oss till globala förändringar, trender och utmaningar? En analys kan inte förutse allt men den kan ge ett bra underlag och en beredskap på kommande förändringar för länet.

Befolkningen

Den ekonomiska tillväxten tenderar att jämnas ut mellan länder men inom varje land sker en stark regional koncentration av befolkning och sysselsättning. Den samlade befolkningsprognosen för Jämtlands län visar att befolkningen kommer att minska samtidigt som den också blir äldre.

Utvecklingen är emellertid väldigt olika i olika delar av länet. Befolkningsminskningen sker främst i länets glesbygder. Detta beror till största delen på att det dör fler än det föds i dessa områden eftersom det bor en relativt hög andel äldre personer där och förhållandevis få i familjebildande åldrar.

En ljusare bild visas däremot i vissa tätortsnära landsbygder där det sker en viss befolkningsökning pga inflytt. Men den positiva strimman räcker inte. Utmaningen är stor och förstärks ytterligare när man lägger till den könssegregerade arbetsmarknaden och kommande stora pensionsavgångar. Avgångarna från arbetsmarknaden kommer att bli höga. Nedgången i den arbetsföra befolkningen leder till att försörjningsbördan kommer att öka för dem som är kvar i arbetslivet de närmsta 20 åren. Prognosen pekar mot att denna utveckling kommer att ske i olika takt i olika delar av länet men att takten ökar oavsett länsdel.

Behoven av vård och omsorg kommer att öka beroende på den förändrade åldersstrukturen. Denna utveckling ger möjligheter för unga att komma in på arbetsmarknaden och skapar också möjlighet till inflyttning. Att finna former för servicenivåns utformning kommer att vara viktigt framöver. Prioriteringar är nödvändiga nu och på sikt.

När det gäller befolkningsutvecklingen har olika aktörer i länet stora möjligheter att jobba för att göra länet attraktivt för både män och kvinnor att vilja bo i.

Länets goda miljö

Länet saknar tung industri vilket medför att vi har en gynnsammare miljösituation än många andra regioner. Trots det finns problem av skilda slag på en rad områden. Vissa är av lokal karaktär som vi själva påverka. Andra beror på vad som sker på annat håll, till exempel långväga transporter av luftföroreningar, och då är skadeförebyggande åtgärder det vi främst kan satsa på, till exempel kalkningsinsatser. Det största hotet mot länets höga natur- och miljövärden är dock globalt. Klimatförändringar hotar länets höga natur- och miljövärden. Kortare vintrar och ökad nederbörd sommartid riskerar att minska länets attraktionskraft som både besöksmål och som plats där många vill bosätta sig.

Länets naturresurser har bidragit till många arbeten inom den allt mer expanderande turismen och vidareförädlingen av skogsråvara. Länets rika bioresurser innebär unika utvecklingsförutsättningar för teknik anpassad för en hållbar utveckling. Inte minst bioenergisektorn kan förväntas växa kraftfullt inom de kommande årtiondena. Jämtlands län bör satsa offensivt inom denna sektor så att en stark förädlingsindustri etableras inom länet.

Det är nödvändigt att med kraft fortsätta det nationella och regionala arbetet med miljömål, för att bevara och ytterligare förbättra miljön. Tillgången till statliga medel för att behålla ett rikt odlingslandskap, motverka försurning av vattendragen och

motverka förlust av biologisk mångfald är viktiga i detta arbete

Global ekonomi

Globaliseringen berör inte bara miljöproblemen utan också den ökade internationella konkurrensen när det gäller finansiellt- och humant kapital generellt i samhället. Och inte bara mellan länder utan också regionalt och lokalt. En synlig globaliseringseffekt i länet är den fortsatta struktumvandling inom industrin där centralisering och storskalighet styrs av priskonkurrensen utanför länet. Konkurrensen i arbetsintensiva branscher kommer att hårdna ännu mer samtidigt som det också finns en motsatt trend som indikerar ökade krav på kortare ledtider, närhet till leverantörer och stor flexibilitet. En annan faktor är att det hela tiden uppstår nya behov och marknader i snabbare takt än tidigare.

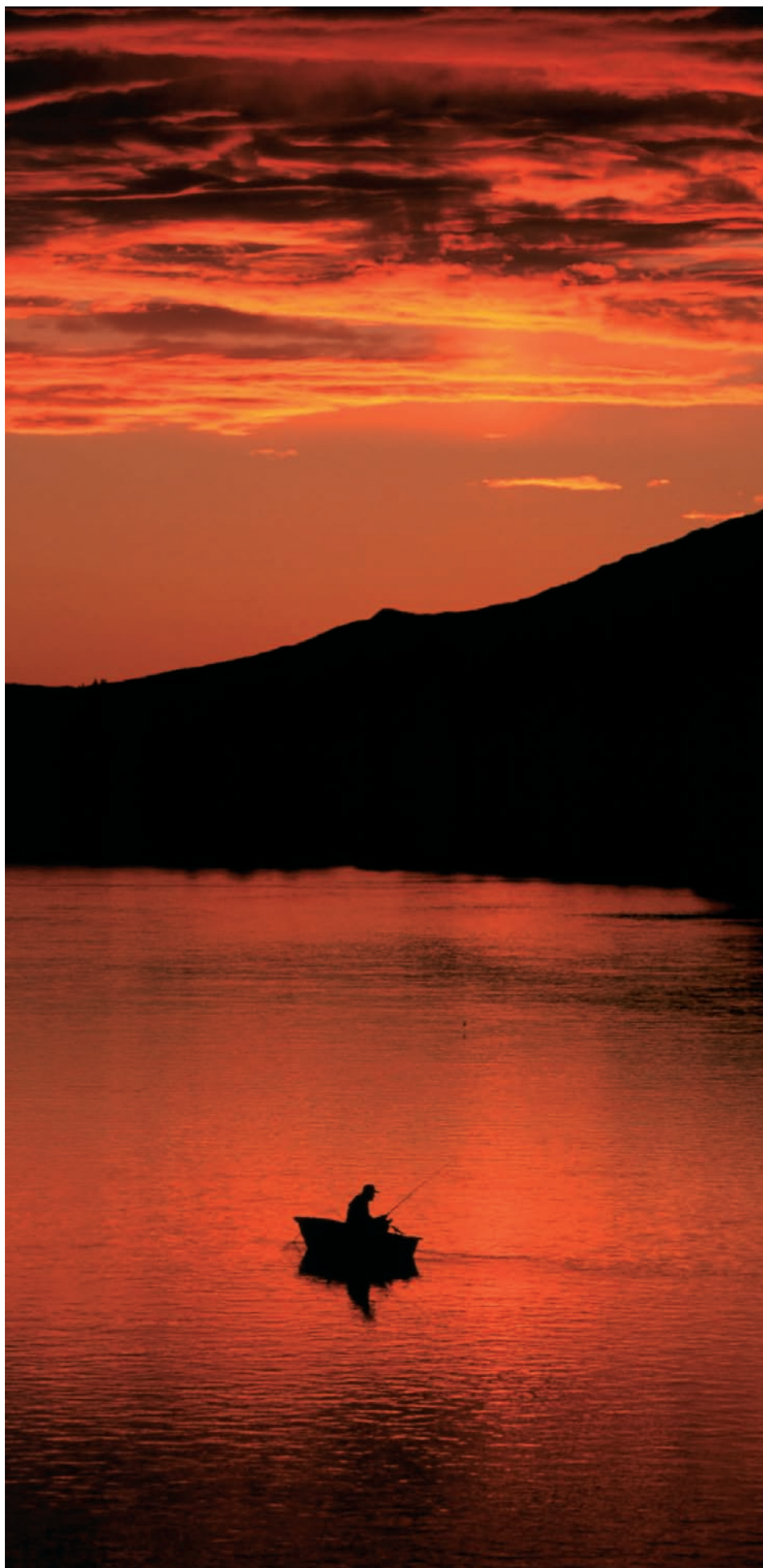
Sammantaget leder denna utveckling till en ökad specialisering av länets näringsliv. Detta innebär att möjligheterna att påverka ekonomin minskar och utmaningen blir att lyfta blicken från länet och bli bättre på omvärldsanalys och att förutse i vilka branscher framtidens affärer ligger. Ett sätt att förbereda sig är att utforma strategier för att matcha de egna resurserna mot den internationella efterfrågan. Utifrån de uppräknade förutsättningarna är det viktigt att skapa en miljö som främjar nytänkande och entreprenörskap för att öka investeringarna.

Struktumvandling inom offentliga verksamheter

Som en följd av omstruktureringen av försvaret har regeringen beslutat att omlokalisera vissa verksamheter till länet. På längre sikt kan utlokaliseringen av flera statliga verksamheter till länet öka inflyttning och sysselsättning. Struktumvandlingen ger en spännande dynamik på länets arbetsmarknad och möjlighet till nya arbeten med krav på kvalificerad kompetens.

Arbete och fritid

Det väntas en fortsatt struktur- och samhällsförändring och en medföljande värderingsförskjutning avseende relationen mellan arbete och fritid där livsstilsval görs istället för yrkesval. Detta leder till att betydelsen av egen initiativkraft och kompetens kommer att öka. Länet måste göra sig attraktivt för boende och företagande, bryta den könssegregerade arbetsmarknaden och skapa bra utbildningar.

Länsstyrelsen Jämtlands län

Postadress: 831 86 Östersund
Besöksadress: Köpmangatan 21
Telefon: 063-14 60 00
jamtland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/jamtland